

Anton Aškerc: Kronanje v Zagrebu

Katera besedna zveza se skriva v spodnji uganki?

upor

+

kmetje

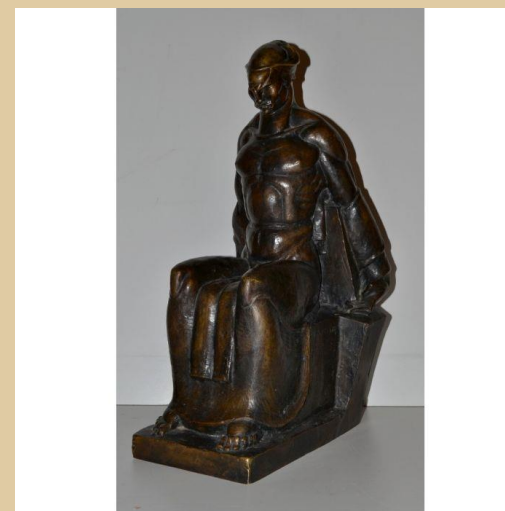
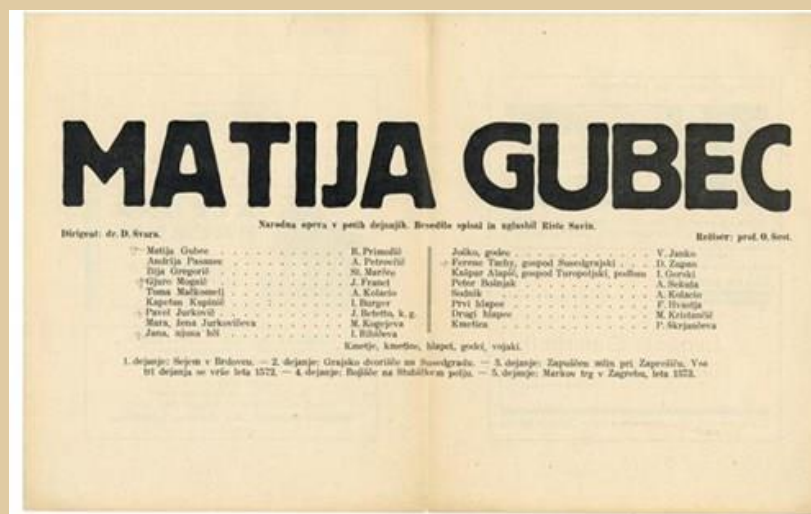
=

kmečki upor

Zavrtimo kolo časa nazaj v leto 1573, v čas kmečkih uporov.

Matija Gubec iz Hrvatskega Zagorja je bil voditelj slovensko-hrvaškega kmečkega upora. S svojimi vojaki se je spoprijel s fevdalno vojsko. Fevdalci so upor zadušili, Gubca pa ujeli in najprej v Zagrebu mučili, nato pa usmrtili. Postal je legendarna osebnost, ki je v središču mnogih likovnih, glasbenih (opera Rista Savina) in literarnih del.

Spomin nanj je v svoji pesmi Kronanje v Zagrebu ohranil tudi slovenski pesnik Anton Aškerc.

Prisluhni pesmi na posnetku ali pa odpri priloženo datoteko in pesem preberi.

<https://youtu.be/6xocvsq80Qg>

Kakšne občutke vzbuja pesem v tebi, kakšno je razpoloženje pesmi?

Pesem ima mnogo arhaizmov (starinskih besed).

Za nekatere imaš podano razlago.

***hram** – cerkev, **žezlo** – kraljeva palica, **škrlat** – kraljeva barva (temno rdeča), **ječati** – stokati, **vojuj** – poveljuj, **veliki petek** – umre Kristus na križu, **oriti (ori)** – odmevati, **seljak** – kmet, **smeli** – stoječ naravnost, **hajduk** – borec proti Turkom (nekoč), **kokot** – petelin, **žolt** – rumen, **tron** – prestol, **račiti** – izvoliti, **dičiti** – krasiti, **vzkresniti** – vstati*

Če so ti še druge neznane, poglej v SSKJ. (fran.si)

Stara pravda – kaj je že to? Poišči odgovor na spletu.

1. Vsebinska analiza pesmi

Odgovori oziroma dopolni.

- Kraj in čas dogajanja sta natančno določena. Izpiši ju in razmisli, ali to pripomore k realističnemu (resničnemu) slogu pisanja ali ga zavira.
- Za kateri zgodovinski dogodek v pesmi gre?
- Za kaj so se bojevali kmetje v kmečkem uporu?
- Katero znano geslo so uporabljali kmečki uporniki?
- Poimenuj razpoznavni znak kmečkih uporov.

Le vkup, v poslednji boj
tlačani!
Heja, hejo!
Sedaj se kmečka gmajna
brani!
Heja, hejo!
Puško, meč, kopje v dlan!
Za svobodo bije se
tlačan!

- Puntarskemu kralju so se približali trije možje. Prvi ga je postavil na _____, drugi mu je prinesel _____, tretji pa _____.
- Kaj je na koncu Gubec naročil kmetom?
- Kako pesnik predstavi Matijo Gubca? Kaj izveš o njem, katere lastnosti mu lahko pripišeš?

Razmišljanje: V čem je kronanje, o katerem piše Aškerc, drugačno od tistih kronanj, ki si jih ponavadi predstavljamo?

2. Tema, motiv, sporočilo ali ideja

- **Tema** (O čem besedilo govori?): kronanje
- **Motiv** (Je najmanjši del snovi; to je lahko dogodek, čustvo, razpoloženje. Poimenujemo ga z besedno zvezo): vztrajanje v boju za staro pravdo
- **Sporočilo ali ideja**: Vztrajaj v boju za svoje pravice!

Pesem je **pripovedna ali epska**. Zanja je značilno, da jo z lahkoto obnovimo, saj temelji na zgodbi oz. na zaporedju dogodkov, o katerih avtor pripoveduje.

Razmišljanje: *Je vredno vztrajati v boju za svoje ideale za vsako ceno?*

3. Oblikovna analiza pesmi

- Pesem je oblikovana v 40 dvovrstičnih kitic.
- Veliko verzov se zaključí s klicajem, vprašajem ali tropičjem. Tak zapis dopušča bralcu lastno razmišljanje, deluje čustveno.

*"Tu prêstol! Glej ga pred sebó;
nad ôgnjem žolt je ko zlató!"*

*"Nánj séde veličanstvo naj!
Udano prósimo sedàj ..."*

*"Bojíš se trona?! — Ti ječíš? ...
O vreden, da na njem sedíš!"*

Razmišljanje: V 10. kitici beremo Pred stolom Gubec, kmet stoji ... O srečen, slaven kralj si ti! Kaj ti misliš o Gubčevi sreči, je Gubec v resnici srečen ali gre morda za posmeh?

4. Zvočna podoba pesmi

- Pesniku je uspela izredna zvočnost v pesmi.
V 1. kitici in 6. kitici prevladuje **samoglasnik o**.
Z njim pesnik skuša narisati zvočno podobo - posnemati zvonjenje zvonov.

*Zvonovi zagrebški pojo,
pojo, da še nikdár tako.*

*Ropoče boben gor in dol
po ulicah, ko še nikol.*

- Ponavljanje glasov oz. glasovnih skupin imenujemo **PODOBNOGLASJE** ali **ONOMATOPOIJA**.
Z njimi poskuša avtor oponašati, posnemati naravne glasove ali druge zvoke v okolju, da bi dosegel živo slušno predstavo. *Namig: to pesniško sredstvo si spoznal pri Prešernovem Povodnem možu.*

Poimenuj še preostala pesniška sredstva:

- Le vkup, le vkup, gospod, tlačan!
- Zvonovi zagrebški pojo
- Gubcu, glej, možje trije
- Nad ognjem žolt je ko zlato
- O srečen, slaven kralj si ti!

Poglej si filmsko upodobitev pesmi, ki so jo pripravili l. 2016 vaši vrstniki iz OŠ Poljane.

https://youtu.be/Mdb_IRnfRSk

5. Življenje in delo Antona Aškerc

- Na spodnji povezavi si oglej film o pesnikovem življenju (Klikneš spodaj, kjer je filmski kolut.).

http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/016_askerc/askerc_nove_naloge_2.html

- Zapiši nekaj najpomembnejših podatkov o pesnikovem življenju in delu.